کشانەوەی هێزەکانی ئەمریکا لە عێراق.. عوسمانی حاجی مارف

لەگەڵ دەستپێکردنی شەڕی غەززە، پەیوەندییەکانی ئەمریکاو عێراق وەرچەرخانێکی ئاڵۆزتری بەخۆیەوە بینیوە، بەو پێیەی هێزە میلیشیا عێراقییەکان کە لەلایەن ئێرانەوە پاڵپشتی دەکرێن، وەک حزبوڵڵای عێراقی، زیاتر لە ١٧٠ هێرشیان کردۆتە سەر هێزەکانی ئەمریکا کە لە عێراق و سوریا جێگیرن، بە کەڵکوەرگرتن لە مووشەکی مەودا کورت و فڕۆکەی بێفڕۆکەوان.

جگە لەوەی حزبوڵڵا بەناوی پشتیوانیکردن لەغەزەو حەماس ئەم هێرشانەیان ئەنجانمداوە، لەهەمانکاتدا سودیان لە بەرزبوونەوەی هەستی توڕەیی و نارەزایەتی خەڵکی ناوچەکە بەرامبەر بە ئەمریکاو ئیسرائیل وەرگرتوە، بەمەبەستی زیادکردنی فشارەکان لەسەر بوونی ئەمریکا لە عێراقدا، بەئامانجی پاشکشە پێکردن و پاڵنان بە واشنتۆنەوەیە بەکۆتاییهێنان بەو ستراتیژە درێژخایەنەی کە چەندین ساڵە بەدوای گوشاری ملکەچکردنی ئێرانەوەیەوە بۆ بردنەپێشەوەی نەخشەو سیاسەتەکانی لە ناوچەکەدا، ئەو نەخشەو سیاسەتەی کە نەیتوانیوە سەرکەوتن بەدەست بهێنێت.

هەرچەندە سەرکردەیەکی حزبی دەعوە ئاشکرایکردوە کە سەرکردەکانی ناو چوارچێوەی هەماهەنگی ڕێککەوتون لەسەرئەوەی دەبێت تا کۆتایی ئەمساڵ سەرجەم هێزە بیانییەکان بەگوێرەی خشتەیەکی کاتی لە عێراق بڕۆنەدەرەوە، بەڵام کشانەوەی هێزەکانی ئەمریکا لە عێراق نزیک نیە، هەڵبەتە ئەوە ئاشکرایە کە ئەو هێزانە لەژێر فشاردا دەمێننەوە، چاوەڕوانیش ناکرێت گفتوگۆکانی نێوان عێراق و ئەمریکا ببنە هۆی کشانەوەی کتوپڕی ئەمریکا لە عێراقدا.

بەردەوامبوونی شەڕ لە غەززە و پەلهاویشتنی شەڕەکە بۆ لوبنان و بانگەوزای ئەوەی مەترسی ئەوە هەیە ئەم شەڕە فراوانتر بێتەوە لە ناوچەکەدا، ئەو بیانوە ئەدات بە ئەمریکا کە پاراستنی بنکە سەربازییەکانی لە ناوچەکە بە گشتی و لە عێراق بەتایبەتی بهێڵێتەوە، گەر فشاری زیاتریش لەسەر بوونی ئەمریکا لە عێراقدا لەلایەن هێزە میلیشیاکان و ئێرانەوە بەکاربهێنرێت، ناچارە بمێنێتەوە.

لەلایەکی ترەوە واشنتۆن ترسی ئەوەی هەیە کە کشانەوەی لە عێراق، لە نێوان ململانێکان و کێبڕکێی بەردەوامی نێوان گروپە عێراقییەکان، مانای زیاتر گواستنەوەی عێراق و هەرێمە بەرەو ڕادەستبونی تەواو

بە نفوزی ئێران.
سودانی کە لە ئێستادا ڕووبەڕووی دۆخێکی سەخت بووەتەوە، پێویستی بەوەیە هاوسەنگی پەیوەندی حکومەتەکەی لەگەڵ هەردوو ئەمریکا و ئێران بپارێزێت، لەهەمانکاتدا فشاری هێزە میلیشیاکانیش لەخۆبگرێت، لەلایەکی تریشەوە بەردەوامی ئەدات بەفشارەکانی خۆی بەسەر حکومەتی هەرێمدا، بەهاوکاتی چونەپێشەوەی سیاسەتی ناوندبونەوەی حکومەتی عێراق.
پەرەسەندنی سەربازی ئەمەریکا لە دژی میلیشیا عێراقیەکان، لە کاردانەوەی کوشتنی سێ سەربازی ئەمریکی لە بنکەیەکی ئەمریکی لە ئوردن، گۆڕینی عێراق بە ژینگەیەکی دوژمنکار بەرامبەر بە بوونی ئەمریکا خێراترکرد، هاوکات جۆری داواکانی حکومەتی سودانی بۆ کۆتاییهێنان بە بوونی ئەمریکا، ناچاریەکە بە موجامەلەی هێزە میلیشیاکان و ڕاگرتنی ئێران، تا بەجۆرێک لەئێستادا خۆی لە هەڕەشەی زیاتر ناسەقامگیری سیاسی بپارێزێت، بەمشێوەیە دۆخی قەیرانی نێوان پێکهاتە سیاسیە جیاوازەکان لە عێراقدا کە چەندین ساڵە بەدەستیەوە دەناڵێنن بەردەوامەو بەئاسانی کۆتایی نایەت.
لەلایەکی تریشەوە ئەوە شاراوە نیە کە هەوڵەکان بۆ خواستی کۆتاییهێنان بە ئامادەبونی سەربازی ئەمریکا سەرچاوەیەکی دووبەرەکی نێوان بەغدا و هەولێرە. حزبەکانی بزوتنەوەی کوردایەتی بەهەر ئاستێک لە گەیشتن بەبێ ئاسۆیی لە بەرامبەر ئەمریکادا، بەڵام دژایەتی کشانەوەی هێزەکانی ئەمریکا لە عێراق دەکەن، چونکە دەمێکە لە گەڕانی هاوسەنگی هێزیان بەو ئاکامە گەیشتون کە بەبێ بونی ئەمریکا ناتوانن لە بەرامبەر هێزە میلیشیاکانی عێراق و هەر هێرشێکی ئێراندا خۆیان بپارێزن و قەوارەکەیان ڕاگرن.
گرژی و ئاڵۆزی لەنێوان کوتلە شیعەکان و هێزە ئەمریکیەکان لە عێراق زیاتر بووە، ئەوەش دوای تیرۆرکردنی "موشتاق جەواد ئەلسەعیدی" ناسراو بە "ئەبو تەقوە"، کە بە سەرکردەیەکی دیاری هێزەکانی حەشدی شەعبی دادەنرێت.
فراکسیۆنە عێراقیەکان کە لە دژی بوونی ئەمەریکا چالاکن، بەتایبەتی "بەرەنگاری ئیسلامی لە عێراق" بە شێوەیەکی سەرەکی لە هێرشەکانی دژی هێزەکانی ئەمریکادا دەورێکی زۆر دەبینێت، هەروەها بەشێکن لە هێزەکانی حەشدی شەعبی، بەڵام پەیوەندیان بە "چوارچێوەی هەماهەنگی" شیعەکانەوە نییە.
جگە لە حزبوڕای عێراقی کە وەستانی هێرشەکانی بە سەر هێزەکانی ئەمریکا ڕاگەیاند، بەڵام "بەرەنگاری ئیسلامی لە عێراق" هێشتا بەردەوامن لە ئۆپەراسیۆنەکانیان.
عێراق شاهیدی پەرەسەندنی گرژیەکانی نێوان ئەمریکا و کوتلە

چەکدارە شیعەکانە کە ئێران پاڵپشتیان دەکات، بەسەرکایەتی یەکینەکانی حەشدی شەعبی بەمەبەستی دەرکردنی هێزەکانی ئەمریکا، ئەمەش گوشارەکانی بۆ سەر حکومەتی بەغدا زیاد کردووە.
گوشارەکان لەم چوارچێوەیەدا تا دەگاتە بەکارهێنانی بژاردەی چەکداری، هەوڵدانی هێزە میلیشیاکان و ئێرانە بۆ سەپاندنی بڕیارێکی سیاسی تا لەلایەن سودانییەوە دەرکرێت بەدەستپێکردن بە دوورخستنەوەی هێزەکانی ئەمریکا، بەڵام سودانیش لە هەوڵی ئەوەدایە کە لە ڕێگەی دیبلۆماسی، مەسەلەی کشانەوەی هێزەکانی ئەمریکا لە عێراقدا مامەڵە بکات.
لەسەرەتای ئەمساڵەوە واتە ٢٠٢٤ گرژی و ئاڵۆزی لەسەر مەسەلەی چونەدەرەوەی هێزەکانی ئەمریکا زیادی کردووە، زۆربەی لێدوانەکانی سودانی کە داوا لە واشنتۆن دەکات هێزەکانی بکشێنێتەوە، لە ئەنجامی فشاری لایەنە چەکدارەکان و ئێرانە، بەڵام ئەوە پێشبینی دەکرێت کە سودانی ئەو نیازەی نییە ئامادە بێت بریارێکی لەوچەشنە دەرکات، کە داوابکات هێزەکانی ئەمریکا بەم نزیکانە عێراق بەجێبهێڵن.
ئەمریکا چەند هەفتەیەک پێش جەنگی غەززە لەگەڵ حکومەتی بەغدا چووبووە گفتوگۆ، بۆ گفتوگۆکردن لەسەر دانانی خشتەی کاتی دەرچوونی هێزەکانی، بەڵام گفتوگۆکان وەستا دوای ئەوەی لایەنە شیعەکان دوای ٧ی ئۆکتۆبەر هێزەکانی ئەمریکیان کردە ئامانج، واشنتۆن لەوکاتەدا بە سودانی ڕاگەیاندوە کە ئیدارەی جۆ بایدن هیچ نیازێکی نییە لە ئێستادا وادەیەک بۆ دەستپێکردنەوەی ئەم دانوستانانە دیاری بکات.
سەرچاوە ئەمنییەکان لە هێزەکانی حەشدی شەعبی ڕایانگەیاندووە، ئەو لایەنانەی بەشدارن لە هێرشەکان بۆ سەر هێزەکانی ئەمریکا لە عێراقدا، ئێستا لە بارەگا سەرەکییەکانیان لە شارەکان دەکشێنەوە بەشێک لە سەرکردەکانیان بۆ خۆپاراستن ڕۆشتن بۆ ئێران.
هەروەها جەختیشیان لەوە کردوە کە دۆخی عێراق ڕۆژ لە دوای ڕۆژ مەترسیدارتر دەبێت، بەتایبەت لەگەڵ ئەگەری هێرشی ئێران بۆ سەر هەولێر، لەکاتێکدا چاوەڕوان دەکرێت کە ئەمریکییەکان لە ئاست ئەو هێرشانە بێدەنگ نەبن، چ لەسەر بنکەکانیان لە عێراق، یان لەسەر شوێنەکانی نزیک لە شوێنەکانیان لە هەولێر.
سەرچاوەیەکی سیاسی لە چوارچێوەی هەماهەنگی شیعە ئەوەی ڕاگەیاندوە، پرسی دوورخستنەوەی ئەمریکییەکان لە عێراق دەستیکردوە بە بردنی وڵات بۆ قۆناغێکی ئاڵۆزتر و مەترسیدار، لەکاتێکدا هەمووان لەبەردەم خەڵکدا دەڵێن کە دەیانەوێت هێزە ئەمریکییەکان بچنە دەرەوە، بەڵام لە واقیعدا جیاوازی هەیە لەسەر چۆنیەتی کردنەدەرەوەی هێزەکانی ئەمریکا بەتایبەت لە نێو چوارچێوەی

هەماهەنگی و هێزەکانی حەشدی شەعبیدا.

شایەنی باسە، چوارچێوەی هەماهەنگی شیعە بە چەترێکی سیاسی دادەنرێت کە هەموو لایەنە تەقلیدیە شیعەکانی عێراق کۆدەکاتەوە، سەرکردایەتی حکومەتی ئێستای عێراق دەکات، جگە لە ڕەوتی سەدر، هەروەها گەورەترین بلۆکی پەرلەمانی عێراقیان هەیە.

قەیس خەزعەلی کە سەرکایەتی فراکسیۆنی عەسائیب ئەهلی حەق دەکات، یەکێکە لە بەهێزترین کوتلە چەکدارەکانی شیعەیە، بە یەکێک لە دیارترین سەرکردەکانی چوارچێوەی هەماهەنگی دادەنرێت، خاوەنی ژمارەیەکی زۆرە لە کورسیەکانی پەرلەمان، هاوکات بەتایبەتی پشتگیری لەسودانی دەکات، ژمارەیەکی زۆر پۆستی گرنگی لە حکومەتی بەغدادا هەبووە، لە ئێستادا لەگەڵ ئەوەدا نیە بە لێدانی چەکداری ئەمریکا لە عێراق بکرێتە دەرەوە.

هەندێک لەو لایەن و هێزە میلیشیایانە دەیانەوێت ئەمریکیەکان بەزۆر، بە چڕکردنەوەی هێرشەکان بۆ سەریان دووریان بخەنەوە، بەڵام هەندێکی تریان دەڵێن کە توندوتیژی لەم بابەتەدا دەبێتە هۆی دەرئەنجامێک کە عێراق بەرگەی ناگرێت.

یان هەندێکی تریان دەڵێن ئەمە دەمانەوێت هێزە ئەمریکیەکان وڵاتەکەمان بەجێبهێڵن، بەوپێیەی ئێستا عێراق وڵاتێکی سەربەخۆیە، باشترین چارەسەر بۆ گەیشتن بەم ئامانجە چارەسەری "دیپلۆماسیە" و فشاربخرێتە سەر حکومەتی سودانی بۆ ئەوەی بچێتە دانوستانەوە لەگەڵ ئەمریکیەکان بۆ دانانی بەرنامە بۆ دەرچوونی هێزەکانیان.

لەلایەکی دیکەوە، فراکسیۆنەکانی دیکەی ناو هێزەکانی حەشدی شەعبی، دیپلۆماسی بە نیشانەی لاوازی دەبینن، بژاردەی چەکداری وەک چارەسەرێکی ئایدیال بۆ دەرکردنی هێزە ئەمریکیەکان لە عێراق دەبینن و چڕکردنەوەی هێرشەکان بۆ سەریان دەتوانێت ئەم ئامانجە بەدیبهێنێت.

لیواکانی حزبوڵڵای عێراق و بزووتنەوەی نوجەبا دوو کوتلەی بەهێزن لەناو هێزەکانی حەشدی شەعبیدا، کە بە گوتەی سەرکردەکانیان دەیانەوێت هێزەکانی ئەمریکا بەزۆر لە وڵات دووربخەنەوە، هەروەها دەڵێن هەرکەسێک لە حکومەت و چوارچێوەی هەماهەنگی شیعەدا دەبینێت کە دیپلۆماسی و دانوستان باشترین چارەسەرە بۆ دەرچوونی ئەمریکیەکان لە عێراق وەهمیە، و هەوڵدەدات بەرژەوەندیە سیاسی و ئابووریەکانی بپارێزێ، بەبێ چڕکردنی هێرشەکان چارەسەری ئایدیالە، بەوپێیەی کە داگیرکەر لە ڕێگەی دیپلۆماسی و دانوستانی سیاسی وڵات بەجێناهێڵێت، بەڵکو لە ڕێگەی بەرەنگاریەوە وڵات بەجێدەهێڵێن.

لەهەمانکاتدا دەڵێن "ئەگەر چوارچێوەی هەماهەنگی و سودانی دەیانەوێت لە ڕێگەی دیپلۆماسیەوە ئەمریکیەکان دەربکەن، ئەوا

ئازادن، با چارەسەری چەکداری بێ ئەمە بەجێبهێڵن بۆ دەرکردنی داگیرکەران لە وڵاتەکەمان”.

لەکاتێکدا کوتلەی عەسائیب ئەهلی حەق ئامادەنەبوو بەشداری لە هێرشکردنە سەر هێزە ئەمریکییەکان لە عێراقدا بکات، ئێران و حزبوڵڵای لوبنان فشارێکی زۆر دەکەن بۆ دەرکردنی ئەمریکییەکان، حزبوڵڵای لوبنان نوێنەری خۆی ڕەوانەی عێراق کردووە بەمەبەستی داڕشتنی پلان بۆ دوورخستنەوەی هێزەکانی ئەمریکا.

فشاری حزبوڵڵای لوبنان لە عێراق بۆ لابردنی هێزەکانی ئەمریکا، فشاری زیاترە بۆ سەرلایەنگرانی سودانی، دەشڵێن: “پێداگری حزبوڵڵای لوبنانی و عێراقی و ئەلنوجەبا بەدەرکردنی ئەمریکییەکان ڕۆژ لە دوای ڕۆژ زیاددەبن و ئەمەش وامان لێدەکات پێکدادان ڕەت نەکەینەوە. ڕاستەوخۆ لەنێوان ئەوان و واشنتۆن ئەگەری ئەوە هەیە بەشێوەیەکی توندتر لەڕۆژانی داهاتوودا بەرەوڕووی یەکتر ببنەوە”!؟

لەگەڵ ئەو بۆچون و جیاوازیانەی لە بەرامبەر بونی ئەمریکا کە بەتە کێشەیەکی جدی بۆ حکومەتی عێراق، بەڵام ئاستی ململانێکان و ئاراستەی پێداویستی ئەمریکا بۆ مانەوەی لەعێراقدا، ئەوە پێشبینی دەکرێت کشانەوەی ئەمریکا لە عێراقدا وەک کەیسێک بۆ هەڵوسراوی دەمێنیتەوە.

واقعیەتی بوونی ئەمریکا و ئەم ململانێیەی نێوان هێزە شیعەکانی عێراق، لەسەر چونەدەرەوەی ئەمریکا، بەجیا لەوەی فشاری ئێران ڕۆڵێکی سەرەکی دەبینێت، بەڵام شەڕی غەززە، ئەم دۆخی ململانێیەی چڕترکردۆتەوە، فرسەتی داوە بە ئیران کە لەوبارەیەوە بتوانێت فشارەکانی زیاتر بکات، بە زیاتر شکستهێنان بەدەوری ئەمریکا لە عێراق و لە ناوچەکەدا، بەمجۆرە کە زیاتر ئاڵۆزبونی دۆخەکەمان نیشان ئەدات، لەدواجاردا بە بەرژەوەندی هەر لایەنێکیاندا بشکێتەوە، جگە لە درێژەدان بە نەهامەتی و کارەسات و قوربەسەری بۆ ژیان و گوزەرانی دانیشتوانی عێراق و ناوچەکە، کە چەندین ساڵە بەدەستیەوە دەناڵێنن، هیچ شتێک بە بەرژەوەندی خەڵک لە بەدەست نایەت.

بۆئەم وتارە بە هەندێ زانیاری سود لە https://arabicpost.net/ وەرگیراوە